

Gwenaële Robert

Den sidste sande forfatter

roman

Oversat af
Lone Garde

Oversat efter
Gwenaële Robert, Le Dernier des écrivains
© *Presses de la Cité - TerreSombres, 2022*

texte | tekst

“En dag river jeg det anker op, som
holder min båd langt fra havet.”

Henri Michaux, *Clown*

1

7. december

Det regnede. Hun kiggede på vanddråberne som ramte ruden og gik itu for derefter at samles igen og følge rudens uvisse veje – deres fart sagtnedes men accelereredes så pludselig igen – i deres omskiftelige og flygtige forstørrelsesglas svulmede landskabet, køerne, husenes skiffertag. Combourg, tre minutters stop, derefter Dol-de-Bretagne, La Fresnais, La Gouesnière-Cancale. Hun kiggede spørgende på sit spejlbillede i ruden: burde hun have sendt en besked til sin far? Han boede i Saint-Coulomb med samme afstand til Cancale og til Saint-Malo, for langt fra østersparkerne til at tiltrække gourmeterne og for langt fra de gamle bymure til at tiltrække turisterne, en landsby med blomkål og hemmelighedsfulde herrehuse, de karakteristiske malouinières, hvor pensionister engang imellem passerede forbi med vandrestave og spraglede rygsække. Han havde bosat sig der ti år tidligere, alene, i et lille stenhus overgroet med vedbend med en

tilhørende enorm hangar, dobbelt så stor som huset, hvor han havde sejlbåden. Hun havde tilbragt de første somre der, han pumpede luft i en madras, som han klemte ind på sit kontor mellem bøgerne om skibsfart og afhandlingerne om befæstningerne i Vauban, stakke af bøger købt på tilbud, som styrtede sammen i en støvsky ved den mindste af hendes bevægelser. Stranden var ikke langt væk, hun gik ned ad Touesse-vejen med sine espadriller i hånden, og så var der de østers, de spiste sammen, overskrævs på den lille mur i hans have, middagslurene i den disede julisol, og når hun i stilhed hjalp til med båden i hangaren – alger der skulle fjernes, et nyt lag maling på skroget. Og så var hun holdt op med at komme, hun kunne hverken sige præcis hvornår eller hvorfor, en sommer hvor det havde regnet for meget, en bemærkning om hendes arbejde, som hun havde taget ilde op, hendes badedragt, det rod hun efterlod i badeværelset. Han var blevet fåmælt og manisk, hun havde opdaget Syden – hendes kæreste på det tidspunkt var fra Nice. I starten havde hun fundet på undskyldninger, og så var han holdt helt op med at spørge, havde vænnet sig til sin ensomhed, som han nu satte for stor pris på, til at affinde sig med, at den skulle blive forstyrret af en anden, også selv om det drejede sig om hans eneste datter.

Burde hun nu sige til ham, at hun ville være indkvarteret et par kilometer fra ham den næste uge? Foreslå ham at mødes på en bar inden for bymuren, en restaurant på le Sillon, eller en anden strand? Hun var i tvivl om, hvordan hun skulle formulere sig, han var blevet så nærtagende. Ville det være en god ide at nævne, at hun skulle bo hos Pierre Le Guellec, som han syntes var "interessant men lidt iscenesat", og det påtagede neutrale tonefald han sagde det i, afslørede lidt jalousi og en del bitterhed? Han måtte have hørt, at Nobelprisen i litteratur ville blive givet til den bretonske forfatter, som hans datter var presseattaché for. I morges på stationen i Rennes handlede de lokale aviser kun om det: *Bretonske Pierre Le Guellecs litterære værk belønnes med Nobelprisen; Den nye modtager af Nobelprisen bor i Saint-Malo; Le Guellec, New Foundlandsfarere og Nobelprisen*, stort opslåede overskrifter, hvor man fornemmede den regionale stolthed, som ikke blev mindre af, at Le Guellecs bøger i høj grad tog udgangspunkt i hans bretonske rødder, kampen mod havet og skikke hugget i granit. Hvis hendes far var taget hen til aviskiosken i Saint-Coulomb, ligesom han plejede at gøre hver morgen, ville han ikke have kunnet undgå at se dem. Hun kunne forestille sig hans sarkastiske bemærkninger, han foragtede de veletablerede forfattere, der modtog de priser, som de ikke længere

havde brug for. "Nobelprisen er en redningskrans, som man kaster til dem, der er nået over på den anden bred": over for kioskejerer måtte han have citeret det berømte guldkorn – af Bernard Shaw eller Tristan Bernard – som en hån mod disse falske misantropers komediespil, som i virkeligheden anglede efter anerkendelse. Hvis hun fortalte ham om det, ville han uden tvivl gøre grin med hende. Hun kunne fremføre sine argumenter, men til hvilket formål? Samtalen ville uvægerligt dreje over på hende, to års forberedelseskursus, en kommunikationsuddannelse, som havde kostet 10 000 euros om året, og hvad havde det ført til? At gå tur med en succesforfatters hund på voldene, mens forfatteren lod sig hylde i Stockholm? Hun sukkede, det nyttede ikke noget at forklare? Hun var den sidste presseattaché.

Bare lige for en god ordens skyld. Attachéer – i dag hedder det "kommunikationsansvarlige", dem uddannes der nye af hvert år, hele årgange som skolernes tidevand jævnligt efterlader på markedets stenstrand, med deres eksamensbeviser i hånden, med erfaring i digital kommunikation, 'pågående' og 'effektive' piger. Men Marie Rivalain var uddannet på gammeldags manér af Françoise Mandron, som havde kendt Duras og Aragon, og som på én og samme tid var assistent og fortrolig, hun var ven med sine forfattere, bestilte tid hos lægen,

løb ærinder på apoteket og på renseriet, passede deres kæledyr, tog del i børnenes liv, deltog i bryllupper og bar-mitsva'er. Marie var hendes discipel, hun var oplært. Hendes mobil var altid tændt om søndagen og på ferier, forfatterne kunne få fat i hende når som helst, de vidste det og tøvede aldrig med at gøre brug af det. Da Françoise døde (for mange cigaretter, for meget alkohol, en overdosis af hengivenhed) var de alle sammen med i gravfølget, berørte, triste som var det én fra deres familie, der blev begravet, og også overraskede over at finde så mange af deres kolleger i følget bag hende i kisten, som altid havde ladet dem tro, at de var unikke, at de var genstand for hendes eksklusive opmærksomhed.

Siden havde Marie overtaget Françoises forfattere og bestræbt sig på at være lige så tilgængelig og lyttende. Overdragelsen af Pierre Le Guellec, som Françoise havde taget sig af i over tredive år, var gået bemærkelsesværdigt nemt. I starten ringede han til hende, når han havde brug for en taxi, et lyttende øre, nogle kontaktoplysninger, hun svarede altid, rørt over hans gammeldags høflighed, hans lidt umoderne manerer, hvis tilsyneladende stivhed dækkede over en reel generthed. En dag for næsten ti år siden, det var i juni eller juli, skulle hun til Saint-Malo for at hente en filmatiseringskontrakt. Det havde været uvejrligt hele

dagen, havet stod højt, hun var ankommet via bymurene, hendes hår var i uorden og gennemblødt og dryppede på hendes sommerskjorte, hendes reb-sandaler havde opsuget en masse regnvand. Han havde kigget på hendes fremtoning, der lignede en våd kat, med den samme fordybelse, som én der skal løse et problem, havde pustet nogle røgskyer ud og havde så foreslået en grog. Det regnede stadigvæk, lejligheden lugtede af hund og af tobak, på væggene hang der portrætter af korsarer, marinebilleder, gulnede fotos. De havde talt om litteratur og historie, og disse emner passede så godt ind i omgivelserne, at det virkede som de eneste mulige. At tale om sig selv, om nyhederne eller vejrudsigten ville have været malplaceret: i bedste fald en anakronisme og i værste fald dårlig smag. Han talte langsomt, med små muntre pauser, nogle gange ledte han efter ordene, citerede Chateaubriand på samme naturlige måde, som hvis han havde gentaget noget, en ven havde sagt til ham på cafeen aftenen før. Han fortalte om løbskrige, historier om hunde og sølvtag, skatte gemt seks etager under jorden. Hun nikkede, hun havde fået varmen af drikken, som tændte ravfarvede flammer i hendes blod. Igennem vinduet kunne man se fæstningsmurene, hvor turister i små sandaler løb for at komme i læ i de små stenhuse. Han morede sig over det, prøvede at gætte de ægteskabelige uoverensstemmelser,

bebrejdelserne – jeg kan godt sige dig, det er sidste gang vi tager til Bretagne. De havde drukket endnu en grog – for regnen – derefter ren rom – for Bretagne –, en til – for litteraturen –, endnu en – for deres møde. Hun havde sovet i det bageste værelse, hvor trægulvet knirkede som broen på en gammel galion, og hældte lige så meget, og regnen slog mod ruden som køjet på et skib, hvor hun var den eneste lykkelige blinde passager.

Den dag var deres venskab begyndt, et stiltiende og trofast venskab, baseret på beundring – hende –, ømhed – ham-, og gensidig affektion. Nogle gange kom han til at kalde hende Françoise. Hun rettede ham aldrig. Da Nobel-juryen i oktober måned havde udvalgt den bretonske forfatter, var det hende som havde ringet for at ønske ham tillykke. Forbindelsen var dårlig, det var svært at høre – murene var for tykke, af granit –, hunden gøede, han havde fremstammet nogle forlegne ord, jo, jo, vist er jeg glad. I Paris på hans forlægger Béatrice Montviels kontor havde man ladet champagne-propperne springe, en Nobelpris på forlaget Brodin, det var ikke sket i tres år. Hele hans værk ville blive genoptrykt – over tyve titler –, kæmpe oplag med det røde mavebælte *Nobelprisen i Litteratur*, et overbevisende salgsargument. Prismodtageren selv havde ikke deltaget i den forlagsmæssige eufori, han havde takket nej til forslaget om at fejre begivenheden på en stor restaurant

i Paris, desuden rejste han næsten ikke mere efter sin hofteoperation, og der var jo også Silver, en new-foundlænder med brun pels, tres kilos massiv trofasthed, som ikke brød sig om at forlade Saint-Malo. Han ville heller ikke deltage i pressekonferencerne, som fandt sted i Stockholm i ugen op til prisoverrækkelsen. Marie havde ikke presset på, han ville ankomme direkte d. 8. december to dage inden ceremonien. Hun vidste, at han ikke brød sig meget om den slags mondæne arrangementer og i det hele taget om alt det, som kunne bryde ensomheden i hans bretonske ørken. Hun havde stået for alle de sædvanlige forberedelser, havde kontaktet de svenske arrangører, bestilt flybilletten, reserveret en smoking, et hotelværelse. Han var bekymret over, at hun ikke skulle ledsage ham, men det var forlæggerens rolle, hun ville møde ham direkte i Stockholm, sammen med Alexandre Brodin, også kaldet Brodin junior, den nye direktør for forlaget, som havde overtaget efter sin fars død året forinden. Hun ville til gengæld ankomme til Saint-Malo om aftenen d. 7., køre ham til lufthavnen tidligt næste morgen og passe hunden og lejligheden, hun havde haft sit eget værelse dér siden den aften, hvor de havde drukket grog, stadig den samme kahyt, for enden af gangen til venstre. Han havde været ked af, at hun ikke skulle med på rejsen – er De sikker på, at De ikke kan? Og havde så accepteret

situationen med en stemme, som hun syntes var gammel og træt, det er selvfølgelig i orden, og inden han lagde på, mange tak Françoise.

Hun forestillede sig, hvordan han nu gik rundt i sit tilrøgede kontor, han måtte tvivle på det, som var ved at overgå ham, denne tilbedelse og sene hæder som tilfaldt ham efter så mange års ubemærket arbejde, og selve prisen, otte millioner svenske kroner – næsten otte hundrede tusinde euros, nok til at sikre fremtiden, selv om dette udtryk her tæt på de firs klingede mærkeligt. Gik han og lagde planer, mens han klappede Silver på hovedet - planer om at renovere taget eller facaden på skibsredderhuset i den gamle bydel, som han havde kunnet købe tyve år tidligere takket været Femina-Prisen – et vanvittigt køb, som han havde måttet opdele i lejligheder, der alle havde været udlejet siden, så han kunne afdrage sine lån og få enderne til at mødes. Han havde længe drømt om at sætte sine lejere på gaden, disse snyltere, som var rykket ind, efterhånden som hans gæld voksede. I et hus som dette skulle man enten bebo det hele eller slet ikke bo der. Men i stedet for kunne han høre gulvet knirke oven over sit hoved, måtte udholde feriegæsterne på tredje sal, når de rutsjede ned ad gelænderet, deres dumme spørgsmål om fjernsynet eller Wifi-koden. Efter tyve års venten ville han kunne indtage hele huset. Men hvad skulle han så stille op med

femhundrede kvadratmeters stuk og gesimser, med disse store trapper, hvor han ville tabe pusten, med freskerne fra det 18. århundrede, som forestillede skibbrudne fregatter på frodige øer, banantræer, makakaber og sløve kvinder blandt tiare-blomster, løfter om de rejser, han aldrig ville komme til at foretage?

”Mine damer og herrer, vi ankommer til Saint-Malo, toget kører ikke videre.” Marie strakte sig, klokken var fem, og det var allerede ved at blive mørkt, stationen i Saint-Malo dukkede op for enden af en lang korsvej med butiksområder, gødningdepoter, bilforhandlere og bygninger besmykket med indforstået graffiti i skrigende farver. Kupeen var blevet tømt i Rennes, der var kun en studerende med hørebøffer ud over huen, en mand i jakkesæt, som hamrede løs på sit computer-tastatur. Hun gik op ad midtergangen med sin kuffert slæbende efter sig. På perronen tjekkede hun sin mobil – to beskeder fra Béatrice Montviel: *Ha’ det godt i Saint-Malo; ringer du til mig, når han er på flyet?* Hun svarede med en thumbs up, til sin far skrev hun: *Jeg er i Saint-Malo de næste fem dage, bor i Le Guellecs lejlighed. Skal vi ses?*

Skal vi ses, det var uforpligtende. Hverken påtrængende eller bedende, bare den nødvendige distance, så han kunne vælge frit, og hun kunne

forberede sig på det afslag, hun forestillede sig at modtage – han var forkølet, havde for meget arbejde, båden skulle sættes i stand, hans kontor ryddes op, måske en anden gang, ingen sure miner.

Foran stationen præjede hun en taxa. Chaufføren kom med et påtvunget bretonsk "Degemer mat! Velkommen til Bretagne!" Mens han pegede op mod den regnvåde himmel og blinkede, som for at understrege det komiske – i Bretagne bliver man våd, men man kan grine af det. Hun nikkede og lod sig synke ned i bagsædet med et svagt smil. Turen mindede om en rejse gennem århundrederne, en omvendt arkitekturhistorie. Bag ved hende forsvandt den nye banegård, hotellerne, de nyopførte lidt prætentiose bygninger med tonede vinduer og aluminiumsrammer. De kørte forbi huse fra efterkrigstiden, cedertræer som hang ud over legestativerne i haven, pelargonier på altanerne. Dernæst de beskedne små villaer fra tyverne med navnene omhyggeligt indgraveret på falske gipsskilte *Ker Paulette*, *Hjem*, *kære hjem*, *Rolighed*, *Min Sejr*, husfacader som ledte tankerne hen på sved, sparsommelighed, arbejde i et støvet ministerium under den 3. Republik – man kunne forestille sig timers ægteskabelig diskussion i lyset fra en gaslampe, til lyden af et standerur, tik-tak, i forsøget på at finde et passende navn, ikke for snerpet men fuldt af stolthed, det her hus er vi ikke kommet

sovende til, tik-tak, manden forsøgte sig med et ordspil
– *For-gyldte-hjem-for-mig*, hans kone rystede på hovedet,
det lød dumt, hvorfor ikke *Mit Paradis*?

[...]